# UNELE ASPECTE PRIVIND CONTRACTUL ELECTRONIC

## SOME ASPECTS REGARDING THE ELECTRONIC CONTRACT

*Natalia CHIBAC, ORCID: 0000-0003-3934-0777*
*Universitatea de Stat din Moldova*

**CZU: 347.44:004:339.1**

e-mail: kibnat@rambler.ru

*With the development of scientific and industrial progress, digital tools have become the aid of citizens and extend electronic commerce. Currently, electronic commerce is constantly expanding, and contracts concluded by electronic means are increasingly used by citizens due to the economic and temporal advantages compared to the classical way of contracting. In this article, some aspects of the electoral contract are analyzed to provide clarity in the current transactions and an analysis is made of the role of the intermediary, as a provider of information from the seller to the consumer (buyer). In the current normative acts, the role of the intermediary is estimated, and as a "bridge" between the seller and the consumer, it is necessary to establish certain requirements for the intermediary and ascertain "what" and "how" he will answer in the process of protecting the consumer in electronic transactions.*

***Keywords****: contract, consumer, electronic, intermediary, transactions.*

### INTRODUCERE

Tehnologiile digitale acoperă astăzi multe domenii ale vieții umane, inclusiv comerțul. Acum este greu de găsit o persoană care să nu încheie contracte (tranzacții) în formă electronică, fie că este vorba despre achiziționarea de alimente, îmbrăcăminte, produse cosmetice, achiziționarea de diverse servicii – divertisment, excursii, turism, transport etc. Avantajele incontestabile ale utilizării instrumentelor digitale au contribuit la apariția unui nou tip de comerț – electronic. Logica dezvoltării progresului științific și industrial sugerează că, pe măsură ce instrumentele digitale se îmbunătățesc, sfera comerțului electronic se va extinde.

Astăzi, conform numeroaselor estimări ale experților, vânzarea la distanță este una dintre domeniile de afaceri cu cea mai rapidă dezvoltare și cele mai promițătoare.

În aceste condiții, reglementarea legală devine semnificativă, care vizează asigurarea eficienței socio-economice și a calității serviciului public cu privire la contractul electornic.

### REZULTATEA ȘI DISCUȚII

Raporturile, care intervin în sfera vânzării electornice, sunt destul de bine reglementare în legislația Republicii Moldova. Procesul de adaptare a legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene este în permanentă mișcare și, periodic sunt adopate noi acte normative naționale. Unul din primele acte normative care a reglementat

comerțul electornic a fost Legea 284 din 22.07.2004 privind comerțul electornic[1], care transpune Directiva 2000/31/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 8 iunie 2000 privind anumite aspecte juridice ale serviciilor societăţii informaţionale, în special ale comerţului electronic, pe piaţa internă (directiva privind comerţul electronic)[2]. Legea 284/2004 în art.4 a prezentat noțiunea de *contract electronic* – totalitatea documentelor electronice ce constituie contractul de drept civil, urmărind stabilirea, modificarea sau sistarea unor drepturi şi obligaţii civile, al căror obiect îl pot constitui bunurile, lucrările sau serviciile[3].

Actele normative aprobate constituie una dintre cele mai importante garanții pentru protecția intereselor economice ale cetățenilor. Aceste acte normative au dat forță juridică tranzacțiilor și contractelor realizate în formă electronică, au stabilit procedura de încheiere a acestora, au fixat legislativ posibilitatea executării tranzacțiilor (contractelor) prin utilizarea tehnologiilor informaționale.

În 2019, au fost aduse modificări Codului civil al Republicii Moldova[4], care a „legitimizat” forma electronică a unei tranzacții (acord), împreună cu tranzacțiile efectuate pe hârtie. Este recunoscută ca una dintre modalitățile unei simple tranzacții scrise, în legătură cu care i se extind regulile de încheiere, modificare, încetare a unei simple tranzacții scrise. Astfel, a fost introdusă forma electronică a actului juridic în art.316 CC l RM, iar în art.318 CC al RM se stabileăte că, actul juridic scris/autentic are formă electronică dacă se cuprinde într-un document electronic care întrunește condițiile legii. (2) Tipurile de semnături electronice care pot fi aplicate unui document electronic, gradul de protecție al fiecărui tip și valoarea lui juridică sunt determinate de lege. (3) Actul juridic scris se încheie în formă electronică dacă este semnat cu semnătura electronică avansată calificată a persoanei care încheie actul, dacă acordul părților sau legea nu prevede cerința de utilizare a unui alt tip de semnătură electronică.

De asemenea, în art.319 CC al RM au fost stabilite cerințele față de actul încheiat prin utilizarea mijloacelor electronice, prin care în cazul în care actul juridic este încheiat prin utilizarea oricărui mijloc electronic, iar persoana nu l-a încheiat prin semnătura electronică prevăzută la art. 318 alin. (3), se prezumă că consimțământul este al acelei persoane până când ea nu contestă existența lui. (2) Persoana nu poate contesta existența consimțământului doar pe motiv că el a fost transmis printr-un mijloc electronic dacă ea a acceptat utilizarea acelui mijloc electronic printr-un act juridic încheiat anterior.

Totodată, Codul civil al Republicii Moldova[5] nu dezvăluie conținutul conceptului de „comerț electronic”. De asemenea, Legea nr.105 din 13.03.2003 privind protecția consumatorilor[6] nu are o definiție a acestui termen. Totuși, legea oferă părților care încheie un contract de vânzare-cumpărare posibilitatea de a-l încheia de la distanță, fără a avea posibilitatea „cunoașterii fizice” a bunului. Cu toată că Legea 105/2003 nu prevede direct informația despre modul de prezentare a informației despre produs, totuși această informație despre produs poate fi transferată către consumator prin familiarizarea cu descrierea produsului în cataloage, broșuri, prin vizualizarea fotografiilor, familiarizarea

cu mostre de mărfuri, prin utilizarea televiziunii, serviciilor poștale și orice alte mijloace de comunicare.

De asemena, în art.20[1] alin.1 al Legii 105/2003 stabilește așa noțiuni ca „…prin intermediul mijloacelor electronice, mijloacelor de comunicație la distanță, contractelor încheiate la distanță (comerț electronic), precum și orice alte forme de comerț neinterzise de lege…"

Care este relația dintre concepte precum „comerț electronic" și „vânzarea de bunuri de la distanță"?

Deoarece conținutul conceptului de „vânzare la distanță" în legislația este dezvăluit, este necesar să se afle ce ar trebui să fie înțeles prin conceptul de „comerț electronic". Răspunzând la această întrebare, să ne întoarcem la normele recunoscute de drept internațional, în special, la Legea-model privind comerțul electronic, aprobată la 16 decembrie 1996 printr-o rezoluție a Organizației Națiunilor Unite[7]. Deși Legea-Model folosește termenul „comerț electronic", legea nu îl definește.

Stabilind domeniul de aplicare al Legii-Model, Comisia ONU a pornit de la faptul că aceasta ar acoperi reglementarea tuturor relațiilor comerciale, atât contractuale cât și extracontractuale: furnizarea (schimbul) de bunuri; acorduri de distribuție; reprezentare comercială și relații de agenție; factoring; leasing; construcția de instalații industriale; furnizare de servicii de consiliere; inginerie; vânzare-cumpărare; investiții; finanțare; servicii bancare; asigurare; contracte de exploatare sau de concesiune; asociații în participațiune și alte forme de cooperare industrială sau de afaceri; transportul de mărfuri și pasageri pe calea aerului, maritim, feroviar sau rutier (articolul 1).

În același timp, această lege se aplică oricăror tranzacții de natură comercială denumite în lege, care sunt efectuate folosind schimbul electronic de date (SED) și alte mijloace de transmitere a datelor (pnct.150 din Ghid)[8]. Trebuie remarcat faptul că Comisia a pornit de la o înțelegere largă a SED, care include nu numai transmiterea de text în format liber prin mijloace electronice (Internet, telex, telefax), ci și transmiterea datelor într-un format standardizat de la un computer la o alta; transmiterea de mesaje electronice folosind standarde accesibile publicului sau proprietare (pnct. 7 din Ghid).

Astfel, conform Legii-model, conceptul de „comerț electronic" în conținutul său nu coincide cu conceptul de „vânzare la distanță a mărfurilor" din legislația republicii. În timp ce Legea-Model acoperă toate tipurile de tranzacții comerciale efectuate electronic, Legea 284/2004 și Legea 105/2003 prevăd posibilitatea efectuării tranzacțiilor de vânzare de la distanță, inclusiv prin mijloace electronice de comunicare. În acest context, dacă normele internaționale stabilesc reguli pentru toți participanții la activitățile de tranzacționare din spațiul digital, atât cetățeni, cât și persoane juridice, atunci Legea nr.105/2003 reglementează doar relațiile în domeniul protecției drepturilor consumatorilor-cetățeni.

Tehnologiile moderne, inteligența artificială nu pot asigura încă pe deplin securitatea tranzacțiilor (contractelor) încheiate în formă electronică. Odată cu dezvoltarea tehnologiei informației, crește și numărul acțiunilor ilegale comise pe internet în domeniul

comerțului. Prin urmare, problemele creării și îmbunătățirii mecanismelor legale care asigură protecția drepturilor consumatorilor devin relevante.

Un moment destul de important în raporturile electornice este legat de protecția consumatorului. Trebuie să menționăm faptul că, regulile stabilite prin actele normative sus-menționate se aplică în mod egal tuturor consumatorilor, inclusiv celor care efectuează tranzacții prin mijloace electronice de comunicare. Dar sunt oare consumatorii protejați în modul cuvenit și legal?!

Cunoaștem că, în Legea nr.105/2003 sunt prevăzute un șir de drepturi ale consumatorilor: a) dreptul de a primi bunuri (lucrare, servicii) la timp și de calitate corespunzătoare; b) dreptul la securitatea bunurilor (muncă, servicii); c) dreptul la informare despre producător (executor, vânzător) și despre bunuri (lucrări, servicii); d) dreptul la protecție judiciară.

De o importanță deosebită pentru consumatorii din comerțul electronic este dreptul de a primi informații suficiente și de încredere despre proprietățile produsului, despre producător, deoarece cu această metodă de vânzare a bunurilor, cumpărătorul neavând posibilitatea de a se cunoaște direct cu produsul sau proba și face o decizie bazată pe descrierea produsului propus de vânzător.

Cetățenii, participanții la tranzacții (contracte) la distanță au dreptul de a primi într-o formă clară și accesibilă informații privind producătorul (executor, vânzător) și modul de funcționare al acestuia, precum și bunurile vândute și proprietățile bunurile.

O caracteristică a obținerii de informații de către cumpărător, care încheie o tranzacție în formă electronică, este aceea că între vânzător și cumpărător există un *intermediar. Conform prevederilor* art. 4 al Legii nr.284/2004 *intermediar în raporturile aferente furnizării de servicii ale societății informaționale* – persoană fizică sau juridică care oferă subiecților raporturilor aferente furnizării de servicii ale societății informaționale servicii legate de organizarea și administrarea sistemelor informaționale și rețelelor de comunicații electronice în cadrul raporturilor aferente furnizării de servicii ale societății informaționale, inclusiv servicii de obținere, transmitere și stocare a informației în formă electronica (în continuare - intermediar). Prin prisma prevederilor legale intermediarul are un șir de drepturi și obligații față de vânzător și vag, în prevederile legale se observă răspunderea față de consumator. Astfel, conform art.13 alin.2 al Legii nr.284/2004 se prevede că, intermediarul este obligat să asigure integritatea și confidențialitatea comunicărilor transmise prin reţelele publice de comunicaţii electronice operate de intermediar şi a informaţiilor privind serviciile de comunicaţii electronice furnizate publicului de către intermediar, cu excepţia cazurilor prevăzute de lege.

Totodată, conform prevederilor art.13 al Legii nr. 284/2004 în scopul asigurării schimbului de documente electronice și de comunicări electronice, furnizorii de servicii și destinatarii serviciilor se pot folosi, pe bază contractuală, de serviciile intermediarului în raporturi aferente furnizării de servicii ale societății informaționale legate de organizarea și administrarea sistemelor informaționale și rețelelor de comunicații electronice respective.

Și tot aici se prevăd unele obligații ale intermediarului cu vânzătorul. Astfel, intermediarul nu are dreptul:

a) să divulge informaţia ce se conţine în documentele sau comunicările electronice;

b) să transmită unor terţe persoane documentele electronice, comunicările sau copiile acestora, inclusiv informaţia ce se conţine în ele, dacă contractul încheiat cu furnizorii de servicii și destinatarii serviciilor sau legea nu prevede altfel;

c) să modifice conţinutul documentelor ori comunicărilor electronice sau modul lor de utilizare,dacă contractul încheiat cu furnizorii de servicii și destinatarii serviciilor sau legea nu prevede altfel.

Intermediarul nu este obligat să controleze sau să verifice autenticitatea comunicărilor, informațiilor și documentelor transmise, recepționate și stocate, precum și corespunderea lor legislației, dacă contractul încheiat cu furnizorul de servicii sau cu destinatarul serviciilor nu prevede altfel.

Și apare întrebarea: în ce măsură, în baza prevederilor expuse, poate fi protejat consumatorul?

În comparație, Legea privind protecția consumatorilor al FR[9], în ceea ce privește activitatea intermediarului a introdus un spectru larg de obligații și răspunderea intermediarului privind prejudiciul cauzat.

Conform preambulei din Legea FR se prevede că, proprietarul agregatorului de informații despre bunuri (servicii) (denumit în continuare proprietarul agregatorului) (владелец агрегатора информации о товарах (услугах) (далее - владелец агрегатора) [10] - o organizație, indiferent de forma juridică sau un antreprenor individual, care sunt proprietarii programului pentru calculatoare electronice și (sau ) proprietarii site-ului și (sau) a paginii site-ului din rețeaua de informare și telecomunicații „Internet” și care oferă consumatorului cu privire la un anumit produs (serviciu) posibilitatea de a se familiariza simultan cu oferta vânzătorului (executor) și la încheierea unui contract de vânzare de mărfuri, precum și efectuarea unui avans pentru bunuri (servicii) specificate prin numerar sau transfer de fonduri către proprietarul agregatorului în cadrul formelor aplicabile de plăți fără numerar.

Având anumite competențe, legea a impus intermediarului aproape aceleași obligații ca și producătorului (vânzător) de a furniza informații consumatorilor despre ei înșiși. Conform prevederilor art.1.2. al Legii FR, dacă intermediarul este o persoană juridică, atunci este necesar să se indice numele companiei (numele), locația (adresa), modul de funcționare, în plus, numărul de înregistrare de stat al înregistrării privind crearea persoanei juridice. În cazul în care rolul de intermediar de informații este îndeplinit de un antreprenor individual, atunci numele său de familie, prenumele, patronimul, numărul înregistrării în înregistrarea de stat a unei persoane fizice ca antreprenor individual trebuie să fie plasat pe site.

De asemenea, intermediarul trebuie să furnizeze informații similare despre vânzător. Aceste informații ar trebui postate pe site-ul web (sau pagina web) a organizației intermediarului. Legea permite înlocuirea informațiilor despre vânzător (interpret) cu un

link către site-ul său. Atât intermediarul de informații, cât și vânzătorul sunt responsabili pentru acuratețea informațiilor. Dacă informațiile se modifică, vânzătorul este obligat să informeze intermeriarul despre acest lucru, iar în termen de o zi informațiile de pe siteurile vânzătorului și ale proprietarului agregatorului trebuie modificate.

Totodată, Legea FR prevede măsuri speciale de răspundere a participanților la o tranzacție (acord) pentru furnizarea consumatorului de informații necorespunzătoare despre un produs (lucrare, serviciu). Mai mult, dacă încheierea tranzacției (acordului) a fost facilitată de intermediar, care a furnizat consumatorului informații false sau incomplete despre produs (serviciu) sau vânzător, atunci acesta este obligat să compenseze pentru pierderile suferite ca urmare a acestei încălcări. În același timp, el este eliberat de răspundere dacă informațiile specificate corespundeau informațiilor furnizate de vânzător, iar intermediarul nu le-a schimbat.

Totodată, Legea FR separă responsabilitățile intermediarului și ale vânzătorului, indicând că, intermediarul nu este responsabil pentru executarea contractului încheiat de consumator cu vânzătorul pe baza informațiilor furnizate de intermediar despre produs (serviciu), precum și încălcate drepturilor consumatorul ca urmare a transferului de bunuri de consum (servicii) de calitate necorespunzătoare și schimbului de bunuri nealimentare de bună calitate cu un produs similar. În astfel de cazuri, responsabilitatea revine în totalitate vânzătorului (executorului).

Astfel, răspunderea civilă a intermediarului este foarte limitată și, în conformitate cu Legea Federală, răspunderea este posibilă numai în două cazuri: pentru nefurnizarea informațiilor fiabile și complete despre produs, despre sine și despre vânzător(art. 12) și pentru includerea în contract a unor condiții inacceptabile care încalcă drepturile consumatorului (art.16).

Se pare că acest lucru nu corespunde raporturilor juridice efective de pe piața comerțului electronic[11, p.75-81]. Pe baza definiției intermediarului, dată în preambulul Legii RF, putem concluziona că acesta nu este doar un intermediar de informații între vânzător și consumator. Aceasta este o persoană care, cu ajutorul resurselor electronice furnizate, facilitează încheierea unei tranzacții (acord) și efectuează plăți fără numerar între participanți.

## CONCLUZII

Fără îndoială, funcțiile îndeplinite de intermediar sunt necesare, utile și solicitate de piață. Cu toate acestea, este imposibil să nu observăm că aceștia nu sunt observatori și informatori nepasionali, ci participanți interesați din punct de vedere comercial în comerțul electronic. Succesul lor pe piata este determinat de obtinerea de profit si realizarea a cat mai multe tranzactii (contracte) [11, p.75-81].

Reieșind din prevederile legale ale Legii FR cu privire la protecția consumatorului, vedem că legiuitorul moldav nu în măsură cuvenită protejează consumatorul.

Da, la ziua de astăzi avem noțiunea de comerț electornic - activitate de comerț, care presupune vânzarea bunurilor, executarea lucrărilor și/sau prestarea servicii-

lor, desfășurată prin intermediul mijloacelor electronice, mijloacelor de comunicație la distanță, contractelor încheiate la distanță, prevăzută în art.3 al Legii nr.231 din 23.09.2010 cu privire la comerțul interior[12], dar din păcate anumite prevederi legale ce ar permite consumatorului să se apere, în prezenta lege nu sunt prevăzute.

În ce măsură consumatorul poate să se ”apere” când a fost dus în eroare, informat ironat ș.a. Considerăm, că este necesar de a intorduce în Legea nr.105/2003 noțiunea de intermediatorului de informații pentru consumatori și unul sau mai multe articole legate de obligațiile, dar și răspunderea intermediatorului pentru propria activitate.

**Referințe:**

1. Legea nr.284 din 22.07.2004 privind comerțul electronic. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 40-47 din 09.02.2018. Denimirea legii modificată în Legea privind serviciile societății informaționale. În baza Legii nr.60 din 17.03.2003 pentru modificarea unor acte normative (stimularea comerțului electronic). În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr.113-116 din 03.04.2023.
2. Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 178 din 17 iulie 2000. Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX%3A32000L0031 [Accesat: 22.07.2023]
3. Noțiunea contract electornic a fost exclusă din respectiva lege în baza Legii nr.60 din 17.03.2003 pentru modificarea unor acte normative (stimularea comerțului electronic). În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr.113-116 din 03.04.2023.
4. Legea nr.133 din 15.11.2018 privind modernizarea Codului civil și modificarea unor acte normative. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 467-479 din 14.12.2018.
5. Codul civil al Republicii Moldova nr.1107 din 06.06.2002. *Republicat: în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.66-75 din 01.03.2019.*
6. Legea nr.105 din 13.03.2003 privind protecția consumatorilor cu modificările ulterioare. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr.126-131 din 26.07.2003.
7. Legea model privind comerțul electroni, aprobată la 16 decembrie 1996 (În continuare Legea-model). Disponibil: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/ru/v1504119_ebook.pdf [Accesat: 24.07.2023]
8. Ghidul de adoptare. Disponibil: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/ru/v1504119_ebook.pd [Accesat: 23.07.2023]
9. Закон РФ от 07.02.1992 N 2300-1 (ред. от 05.12.2022) “О защите прав потребителей” Доступно: https://www.consultant.ru/document/cons_doc_

LAW_305/b9c49e21678597215e7d4570e60e3b72d6ca7312/ (În continuare – Legea FR) [Просмотрено: 22.07.2023]

10. Analogic putem numi proprietarul agregatorului de informații ca intermediar.
11. НАЛЕТОВА М.М. *Электронная торговля и защита прав потребителей-участников электронной торговли*. Право, стр.75-81. Доступно: https://cyberleninka.ru/article/n/elektronnaya-torgovlya-i-zaschita-prav-potrebiteley-uchastnikov-elektronnoy-torgovli [Просмотрено: 12.07.2023]
12. Legea nr.231 din 23.09.2010 cu privire la comerțul interior. Republicată în: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr.230-237 din 01.10.2021 în temeiul art.II al.(9) al Legii nr.17/2021 pentru modificarea Legii nr.231/2010 cu privire la comerțul interior. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2021, nr.88-95, în vigoare 02.10.2021.